

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 21.3.2013
COM(2013) 149 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Situația inițiativei „Uniunea inovării” în 2012 – accelerarea schimbării

(Text cu relevanță pentru SEE)

{SWD(2013) 75 final}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Situația inițiativei „Uniunea inovării” în 2012 – accelerarea schimbării

(Text cu relevanță pentru SEE)

1. INTRODUCERE

Strategia Europa 2020 și inițiativele sale emblematiche pun accentul pe investiții în educație, cercetare și inovare, care sunt esențiale pentru a realiza o creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. În acest context, inițiativa emblematică „Uniunea inovării”, împreună cu Agenda digitală, cu inițiativele emblematiche în domeniul politicii industriale și „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” și cu Actul privind piața unică, urmărește să creeze pentru cercetătorii și antreprenorii din Europa cele mai bune condiții care să favorizeze inovarea.

Uniunea inovării, în special, își propune să creeze o economie dinamică, bazată pe inovare, creativitate și exploatarea noilor idei, capabilă să se conecteze la lanțurile valorice globale, să profite de oportunități, să cucerească noi piețe și să creeze locuri de muncă de înaltă calitate. În general, s-au înregistrat progrese foarte promițătoare în direcția stabilirii cadrului de politică pentru Uniunea inovării: peste 80% dintre inițiative sunt în curs de desfășurare. Solicitarea șefilor de stat și de guvern de a extinde Spațiul European de Cercetare este transformată în acțiuni concrete. Propunerea Comisiei „Orizont 2020” pentru un viitor program european de cercetare și inovare se distanțează în mod clar de trecut prin includerea întregului lanț de creare a valorii în cadrul unui singur program. Principiul „consolidării inteligente” – și anume protejarea sau, dacă este posibil, creșterea cheltuielilor din domenii care favorizează creșterea economică, cum ar fi cercetarea și dezvoltarea (C&D) – este în prezent larg acceptat și încorporat în cadrul semestrului european. Mediul de afaceri din Europa va deveni mai favorabil inovării ca urmare a măsurilor aferente pieței unice, cum ar fi brevetul unitar, accelerarea procesului de standardizare, normele comunitare modernizate în materie de achiziții publice și un pașaport european pentru fondurile cu capital de risc. Parteneriatele europene pentru inovare pun în comun resurse și îndreaptă măsurile axate pe cerere și ofertă în direcția provocărilor sociale esențiale. Deși este încă necesar ca aceste măsuri să fie puse în aplicare pentru a duce la obținerea de rezultate, ele reprezintă o schimbare fundamentală în direcția cea bună.

Poziția globală a Europei continuă să fie relativ puternică. UE are printre cele mai bune rezultate din lume atunci când este vorba de activități științifice de înalt nivel și de crearea de produse inovatoare. UE continuă să dețină, în mod constant, cel mai mare procent (28 %) de venituri generate în lanțul valoric global de prelucrare industrială, procentajul deținut de SUA și Japonia înregistrând scăderi. Începând cu anul 2008, UE și-a îmbunătățit performanțele în materie de inovare și a redus la aproape jumătate decalajul în materie de inovare față de SUA și Japonia¹. De asemenea, UE continuă în mod clar să dețină rezultate mai bune în materie de

¹ Tabloul de bord al Uniunii inovării 2013.

inovare decât Brazilia, India, Rusia și China, deși aceasta din urmă recuperează întârzierea în mod semnificativ. La aceasta se adaugă faptul că, din 2008, Coreea de Sud și-a triplat practic diferența în materie de inovare care o desparte de UE, stabilindu-și calitatea de lider în materie de inovare împreună cu SUA.

În plus, deși pe parcursul crizei în UE s-au mărit cheltuielile publice în materie de cercetare și dezvoltare, deoarece guvernele au depus eforturi pentru a-și menține investițiile în acest domeniu, încurajând astfel întreprinderile să facă același lucru, date recente indică o posibilă inversare a acestei tendințe. În 2011, pentru prima oară de la începutul crizei, bugetul public pentru C&D al celor 27 de state membre ale UE a înregistrat o ușoară scădere.

De asemenea, actuala criză economică a pus în evidență în Europa deficiențe structurale referitoare la performanțele în materie de inovare. Tabloul de bord din 2013 al Uniunii inovării arată că procesul de convergență a performanțelor în materie de inovare ale statelor membre este într-un impas. Deoarece convergența a fost tendința dominantă de la introducerea tabloului de bord în 2001, acest lucru semnalizează în mod clar un risc de mărire a discrepanțelor în materie de inovare². Pe măsură ce criza se prelungește și se aprofundează, iar disparitățile dintre unele regiuni europene sunt în creștere, crește și necesitatea de a pune rapid în aplicare Uniunea inovării și de a o aprofunda în domeniile care prezintă o importanță capitală pentru inovare, cum ar fi învățământul superior, antreprenoriatul bazat pe inovare și măsurile referitoare la cerere. De asemenea, trebuie să se mențină dinamismul în domenii precum inovarea socială.

Prin urmare, Europa trebuie să își reîmprospăteze dinamismul economic. Actualele industrii tradiționale în care Europa excelează trebuie să elaboreze noi aplicații și noi modele de afaceri pentru a se dezvolta și a-și menține avantajul competitiv. De asemenea, Europa are nevoie de mai multe întreprinderi cu creștere importantă în unele ramuri dinamice, precum TIC, sectoarele conexe și sectoarele emergente. În acest scop, este necesară o schimbare structurală bazată pe inovare, dar în prezent Europa nu profită de inovații mai radicale care să conducă la astfel de schimbări structurale. Prin urmare, în următorul deceniu, Europa are nevoie cel mai mult să atragă talente de vârf și să recompenseze antreprenorii inovatori, pentru a le oferi mult mai multe oportunități de a demara și de a dezvolta noi afaceri.

În acest context, prezenta comunicare:

- sintetizează progresele, la nivelul statelor membre și la nivel european, în direcția realizării unei Uniuni a inovării în 2012 și
- concluzionează evidențiind domenii în care Uniunea inovării poate fi extinsă, inclusiv valorificând simularea de criză efectuată în cadrul Uniunii inovării de către Comitetul pentru Spațiul european de cercetare și inovare³.

² Idem.

³ Primul document de poziție al Comitetului pentru Spațiul european de cercetare și inovare (ERIAB): „Simularea de criză” din cadrul Uniunii inovării; noiembrie 2012, care urmează să fie publicat la adresa http://ec.europa.eu/research/era/partnership/expert/eriab_en.htm

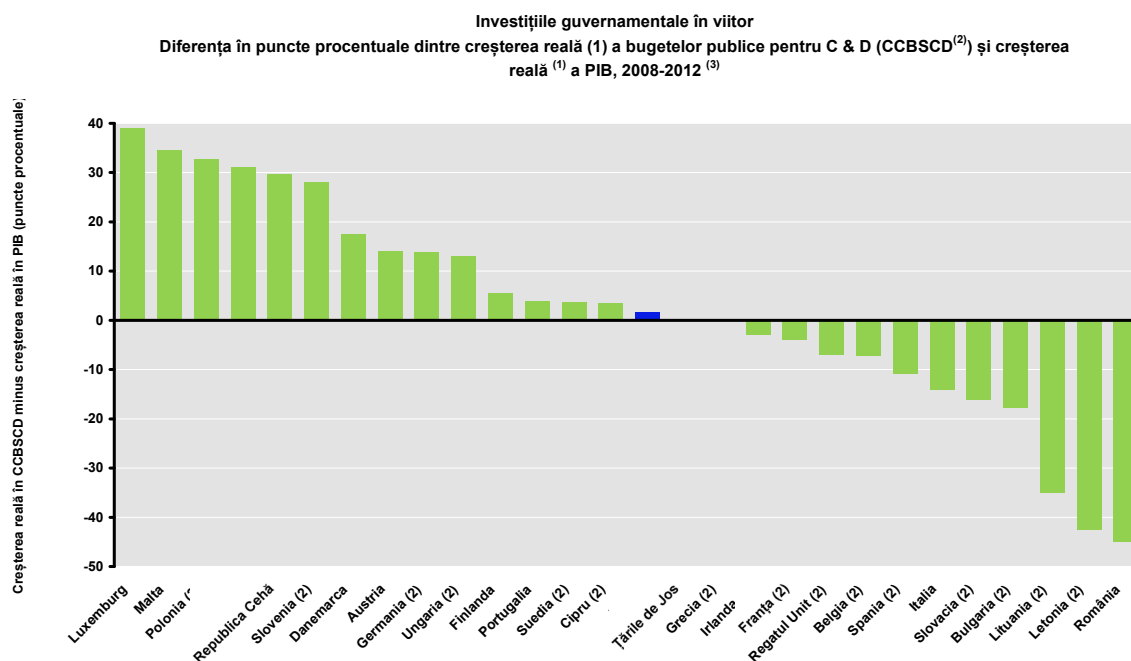
2. SITUAȚIA SISTEMELOR NAȚIONALE DE CERCETARE ȘI INOVARE

2.1. Investiții pentru viitor

Pentru a sprijini competitivitatea industriei sale și pentru a-și moderniza sistemul de cercetare și de inovare, Europa trebuie să facă investiții mai numeroase și mai eficiente în cercetare și inovare. Investițiile publice și private în cercetare și dezvoltare sunt esențiale pentru a permite Europei să profite de orice creștere economică. În 2010, țările a căror economie s-a refăcut mai puternic au fost cele care au investit cel mai mult în prealabil în C&D și în inovare (de exemplu, Germania, Finlanda și Suedia)⁴.

Investițiile publice și private în cercetare și dezvoltare au fost în creștere până la începutul crizei economice, iar după aceea majoritatea statelor membre și-a menținut sau mărit investițiile în acest domeniu în pofida constrângerilor fiscale, astfel încât cheltuielile generale în C&D față de PIB au crescut de la 1,85 % în 2007 la 2,03 % în 2011. Cu toate acestea, în unsprezece state membre⁵ ele au crescut mai puțin decât PIB de la începutul crizei (graficul 1).

Graficul 1: Protejarea cheltuielilor publice alocate pentru C&D

Sursă: DG Cercetare și Inovare - Unitatea Analiză Economică

Date: Eurostat

Note: (1) Creșterea reală a fost calculată pe baza valorilor în SPC EUR la prețuri și rate de schimb 2000 constante.

(2) Nu sunt incluse pierderile de venituri fiscale rezultate în urma stimulentele fiscale pentru C&D.

(3) EL: 2007-2008; PL: 2009-2011; BE, BG, DE, IE, ES, FR, CY, LV, LT, HU, SI, SK, SE, UK, EU: 2008-2011;

(4) Datele pentru 2012 sunt provizorii.

În general, cheltuielile pentru C&D ale întreprinderilor din UE au crescut, de asemenea, ca procentaj din PIB, din 2007 (1,18 %) în 2011 (1,27 %). Acest lucru se datorează, în parte, investițiilor susținute în cercetare și dezvoltare efectuate de întreprinderile europene, care

⁴ Situația Uniunii inovării în 2011, COM (2011) 849.

⁵ Pentru unele dintre aceste state membre, diferența poate fi parțial compensată de pierderile de venituri fiscale ca urmare a utilizării de stimulente fiscale pentru investițiile în cercetare și dezvoltare.

estimează că investițiile lor în C&D la nivel mondial vor crește cu o medie de 4 % pe an în perioada 2012 – 2014⁶. Europa prezintă interes și pentru întreprinderile străine care doresc să investească în cercetare și dezvoltare, investițiile lor fiind semnificative. Companiile din SUA reprezintă două treimi din investițiile mobile în C&D efectuate în străinătate, iar investițiile lor anuale în Europa în cercetare și dezvoltare sunt de 10 ori mai mari decât sumele pe care le investesc în China și India luate împreună⁷.

Cu toate acestea, există mari diferențe între statele membre, precum și între sectoarele industriale și între actori. În unele țări are loc o scădere a investițiilor din sectorul întreprinderilor, în special a celor efectuate de IMM-uri. Aceasta se datorează, în mare măsură, încrederii reduse a mediului de afaceri în perspectivele de viitor ale economiei europene, în ciuda rezervelor de lichidități care se adună în bilanțul multor întreprinderi⁸. Dintr-o perspectivă sectorială, multe țări au înregistrat o creștere a intensității C&D în sectoarele mai tradiționale caracterizate de un nivel tehnologic mediu (de exemplu metalurgia, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice, industria alimentară), precum și pe piețele în expansiune care trebuie să facă față unor provocări din partea societății, cum ar fi tratarea deșeurilor, energia nepoluantă și apa. În ansamblu, UE își păstrează specializarea în sectoarele de intensitate medie și înaltă a C&D, care reprezintă jumătate din investițiile întreprinderilor europene în cercetare și dezvoltare. Comparativ, mai mult de două treimi din investițiile în C&D ale companiilor din SUA sunt grupate în sectoare de înaltă intensitate a C&D (cum ar fi sănătatea și TIC)⁹.

Graficul 2: Investițiile în C&D efectuate de către întreprinderile din SUA și din UE, pe sectoare de activitate

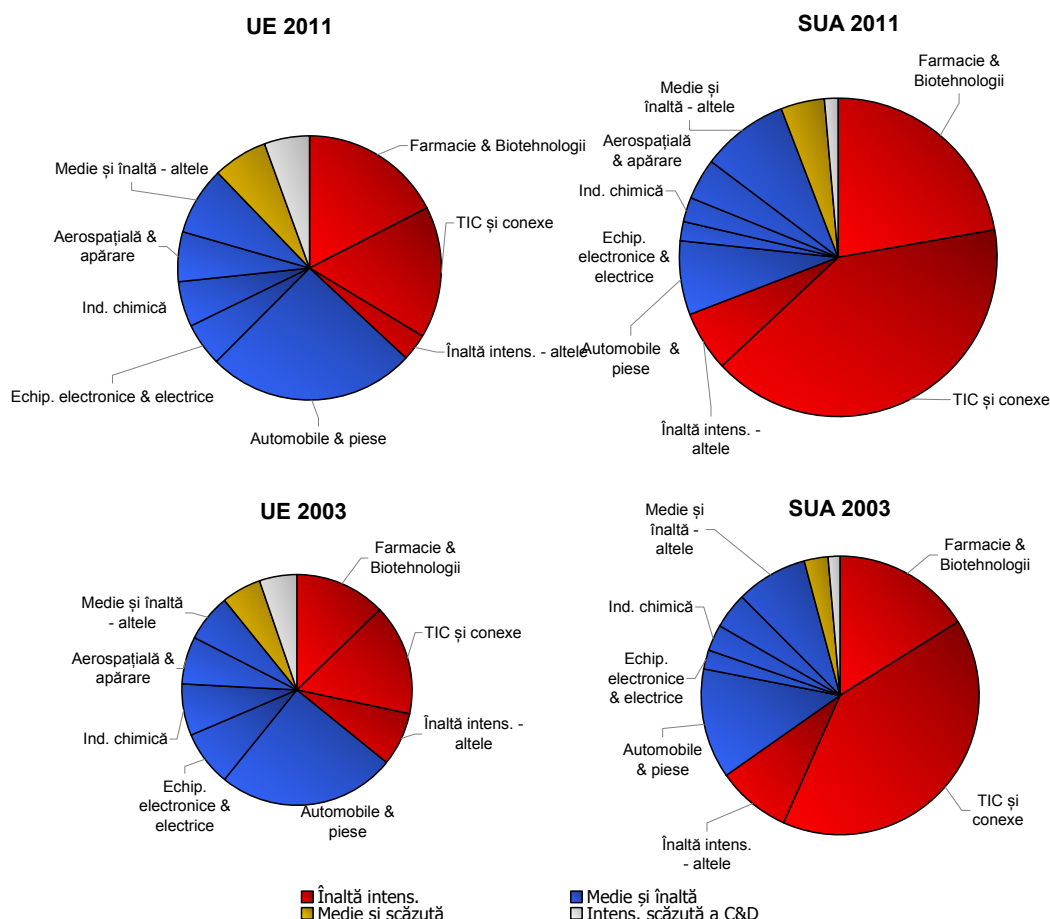
Sursă: Tabloul de bord pentru 2012 al investițiilor în cercetarea și dezvoltarea industrială din Uniunea Europeană

⁶ Ancheta UE din 2012 privind tendințele companiilor în domeniul investițiilor în cercetare și dezvoltare, Comisia Europeană, 2012.

⁷ „Internaționalizarea investițiilor întreprinderilor în C&D și analiza impactului economic al acestora”, Comisia Europeană, 2012, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=other-studies.

⁸ „Dead money”, The Economist, 3 noiembrie 2012.

⁹ Tabloul de bord pentru 2012 al investițiilor în cercetarea și dezvoltarea industrială din Uniunea Europeană, Comisia Europeană, 2012, http://iri.jrc.ec.europa.eu/research/scoreboard_2012.htm.

În plus, în statele membre în care sectorul de afaceri este bazat în mare măsură pe cunoaștere și este competitiv pe plan internațional, strategia guvernamentală de protejare a cheltuielilor în domeniul C&D a contribuit la menținerea nivelului investițiilor private¹⁰. Totuși, situația este mai dificilă în țările afectate de criza datoriei suverane, unde constrângerile privind lichiditățile, la care se adaugă un mediu insuficient de favorabil inovării și o rată scăzută a cererii de cunoștințe din partea întreprinderilor, au subminat eficacitatea eforturilor anticiclice de stimulare a investițiilor private. Acest lucru arată că investițiile în cunoaștere trebuie să meargă mână în mână cu reforme ale sistemului de cercetare și inovare, inclusiv cu condiții-cadru care să favorizeze inovarea aplicabile întreprinderilor inovatoare.

Deși cele mai multe state membre au aplicat o politică de consolidare fiscală inteligentă a investițiilor publice în C&D și inovare, în prezent există riscul ca durată și dificultatea excepționale ale crizei actuale să înceapă a submina consensul politic privind necesitatea de a proteja aceste investiții. În 2011, bugetele de stat alocate C&D¹¹ s-au redus pentru prima dată de la începutul crizei, deși această situație este compensată parțial de creșterea pierderilor de

¹⁰ La întrebarea privind efectele politicilor și ale factorilor externi asupra activităților lor de inovare, răspunsul dat de cele mai importante întreprinderi din UE subliniază puternicele efecte pozitive ale stimulentele fiscale, ale subvențiilor naționale, ale sprijinului financiar din partea UE și ale parteneriatului public - privat, atât la nivel național, cât și la nivelul UE (sursă: a se vedea nota de subsol nr. 4).

¹¹ Cheltuielile sau creditele acordate din bugetul de stat pentru C&D (CCBSCD).

venituri fiscale ca urmare a stimulentele fiscale¹². Atunci când se compară bugetele publice ale statelor membre alocate C&D în 2011 și 2012, se constată o diminuare a numărului de țări care și-au menținut sau sporit aceste cheltuieli de stat. Prin urmare, există un pericol clar de reducere a performanțelor europene în domeniul inovării și de primejduire a viitoarei competitivități.

Atunci când se analizează întregul triunghi al cunoașterii (educație, cercetare și inovare), se poate observa o tendință similară. În 2009, toate statele membre, cu excepția a două dintre acestea, și-au menținut sau sporit cheltuielile publice în materie de educație¹³. De atunci, presiunea continuă exercitată asupra finanțelor publice a determinat multe guverne să reducă investițiile în educație¹⁴.

2.2. Reformarea în vederea creșterii eficienței și a eficacității

În perioadele de constrângeri bugetare, este cu atât mai important să se reformeze, astfel încât fondurile investite să producă cele mai mari beneficii. Există încă diferențe considerabile între statele membre în ceea ce privește eficiența cercetării și a inovării. Pentru aceeași valoare a investițiilor publice, unele țări obțin rezultate mai bune decât altele în domeniul excelenței științifice și tehnologice (a se vedea graficul 3).

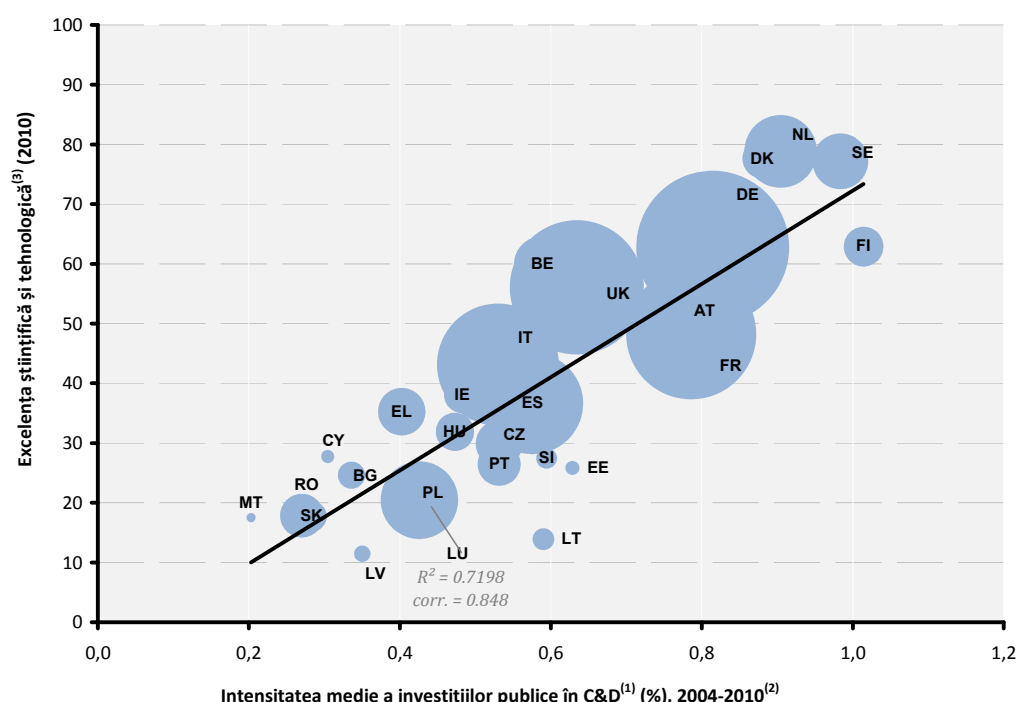
Prin urmare, este evident că, deși fiecare context național necesită soluții specifice, o implementare completă a Spațiului European de Cercetare va duce la o creștere substanțială a eficienței în ceea ce privește capacitățile de cunoaștere și tehnologice. Statele membre cu cele mai bune rezultate au reușit să amelioreze calitatea științifică și impactul economic al bazei lor științifice, în timp ce altele încă se confruntă cu probleme în materie de eficiență sau obțin un impact redus pentru investițiile lor publice.

¹² Tabloul de bord din 2011 privind știința, tehnologia și industria (*Science, Technology and Industry Scoreboard 2011*), OCDE.

¹³ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei Europene „Monitorul educației și formării din 2012” (*Education and Training Monitor 2012*).

¹⁴ Comisia Europeană, COM (2012) 669/3: „Regândirea educației: investiții în competențe pentru rezultate socio-economice mai bune”.

Figura 3. Investițiile și excelența cercetării¹⁵

Sursă: DG Cercetare și Inovare - Unitatea de analiză economică

Date: Eurostat

Note: (1) Intensitatea medie a investițiilor publice în C&D (Cheltuieli de stat interne brute pentru C&D ca % din PIB).

(2) EL: 2004-2007; SE, IT: 2005-2010; DK: 2007-2010; LU: 2009-2010.

(3) Indicator compozit privind excelența cercetării (studiul de fezabilitate al JRC)

Mai multe state membre ale UE au lansat **reforme ambițioase de politică** pentru ca sistemul lor de cercetare și inovare să devină mai eficient, în conformitate cu obiectivele Spațiului European de Cercetare¹⁶. Mai multe dintre aceste reforme, deși au fost inițiate înainte de criză, au fost prelungite sau aprofundate ulterior. De asemenea, criza economică a dus la o mai mare integrare a cercetării și inovării în cadrul mai larg al politicilor naționale macroeconomice și industriale. Noi proiecte de legi privind inovarea și strategii naționale în materie de cercetare și inovare sunt în curs de elaborare sau de implementare în mai multe țări, iar numeroase guverne asociază inovarea cu pachete de reforme mai ample privind spiritul antreprenorial, mediul de afaceri și piața forței de muncă, cu un puternic accent pe o mai bună comercializare a rezultatelor cercetării.

Statele membre și țările asociate au raportat o serie de planuri naționale de acțiune, programe, strategii și acte legislative menite să asigure formarea unui număr suficient de cercetători, pentru a-și atinge obiectivele naționale privind C&D¹⁷. În multe cazuri, este prematur să se

¹⁵ Interpolarea liniară indică corelația existentă între cele două variabile din graficele 3 și 5. Dimensiunea cercului reflectă dimensiunea economiei (ca procentaj din PIB-ul UE).

¹⁶ „Profiluri de țară: descrierea performanțelor și a caracteristicilor principale ale sistemelor de cercetare și inovare din statele membre”, documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește comunicarea.

¹⁷ Raportul pe 2012 privind cercetătorii (*Researchers' Report 2012*), comandat de DG Cercetare și Inovare, http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/121003_The_Researchers_Report_2012_FINAL_REPORT.pdf.

măsoare impactul direct sau indirect ale acestor măsuri. Cu toate acestea, în prezent tendința este de a avea politici și planuri de acțiune bazate pe anumite tematici, care nu constituie neapărat un ansamblu coerent. Un pas important va fi evoluția către o singură strategie integrată care să abordeze aspecte legate de **resursele umane** în profesia de cercetător.

De asemenea, majoritatea statelor membre a elaborat sau implementat modificări legislative care **acordă mai multă autonomie universităților**. Unele state au introdus noi condiții de muncă pentru cercetătorii din sectorul public, permițându-le acestora să colaboreze cu sectorul privat și să își comercializeze descoperirile științifice și invențiile tehnologice.

Sunt puse în aplicare măsuri menite să susțină **internaționalizarea actorilor din cercetarea publică și privată** și, în special, integrarea acestora în rețele europene de fluxuri de cunoștințe. Statele membre acordă din ce în ce mai multă atenție beneficiilor integrării sistemelor lor naționale de cercetare și inovare în sistemele europene și mondiale, pentru a profita de lanțurile valorice mondiale și a răspunde cererii de inovare de pe noile piețe internaționale. În acest scop, trebuie ca programele de promovare a cercetării și dezvoltării să fie deschise către partenerii internaționali și colaborarea transfrontalieră, fapt care va consolida complementaritatea lanțurilor valorice de la o țară la alta. Colaborările public-privat și internaționalizarea întreprinderilor sunt în centrul unor **puternice politici de grup**, dezvoltate în multe state membre în ultimii ani.

Mobilitatea transfrontalieră continuă să fie relativ redusă. Cercetătorii mobili tind să se deplaseze din sectorul public în sectorul privat, însă fluxul în cealaltă direcție și fluxurile bidirecționale rămân marginale. În ciuda progreselor în privința mobilității studenților, prea puține universități și organizații publice de cercetare recrutează profesori străini sau recunosc importanța dobândirii unei experiențe internaționale de către personalul lor¹⁸. Există puține perspective de promovare a cercetătorilor inovatori care colaborează cu mediul de afaceri, iar transferul efectiv de cunoștințe este vizibil doar în cele mai dinamice state membre. Finanțarea în cadrul majorității programelor de cercetare naționale și regionale este încă în mare măsură închisă pentru participanții dintr-un alt stat membru, Europa pierzând astfel oportunități de obținere a excelenței și a unor fluxuri transfrontaliere de cunoștințe.

Pentru a se fructifica la maximum finanțarea publică alocată cercetării este necesar un **bun nivel concurențial**. Acest lucru poate fi realizat grație finanțării de proiecte (cereri deschise de propuneri), grație finanțării instituționale bazate pe performanță și asociate cu excelența științifică, prin internaționalizare și prin colaborarea cu întreprinderile. Totuși, este necesar ca mai multe state membre să se îndrepte către o finanțare mai competitivă: până în prezent, doar câteva țări au stabilit un mecanism eficient de alocare a fondurilor care să ofere stimulente pentru excelență. Prea adesea, finanțarea instituțională este alocată universităților și organizațiilor publice de cercetare în absența criteriilor de performanță sau a unei monitorizări bazate pe date concrete. Atunci când alocarea fondurilor nu este corelată cu obținerea de performanțe, cercetătorii individuali și instituțiile au puține stimulente pentru a intra în rețele sau în concurență la nivel european, pentru a depune eforturi în vederea excelenței sau pentru a coopera cu sectorul privat.

Statele membre se axează din ce în ce mai mult pe crearea unui **mediu de afaceri favorabil inovării**. Cei mai frecvente măsuri utilizate sunt stimulentele fiscale pentru investițiile în

¹⁸ A se vedea anexa „Profiluri de țară: descrierea performanțelor și a caracteristicilor principale ale sistemelor de cercetare și inovare din statele membre”. De asemenea, informații suplimentare se găsesc în evaluarea impactului anexată la comunicarea Comisiei Europene „Un parteneriat consolidat al Spațiului european de cercetare pentru excelență și creștere”, 17.7.2012 (COM 2012 392 final).

C&D sau bonurile pentru inovare destinate societăților care doresc să cumpere servicii de la furnizorii de servicii în domeniile cercetării și dezvoltării, tehnologiei și inovării. De asemenea, unele state membre reduc ratele de impozitare ale profitului din brevete și alte tipuri de proprietate intelectuală. În plus, există un sprijin puternic în vederea facilitării accesului la capitalul de risc pentru proiectele inovatoare și pentru întreprinderile aflate în stadiul de proiect, de demarare a activității sau în stadiile incipiente de dezvoltare.

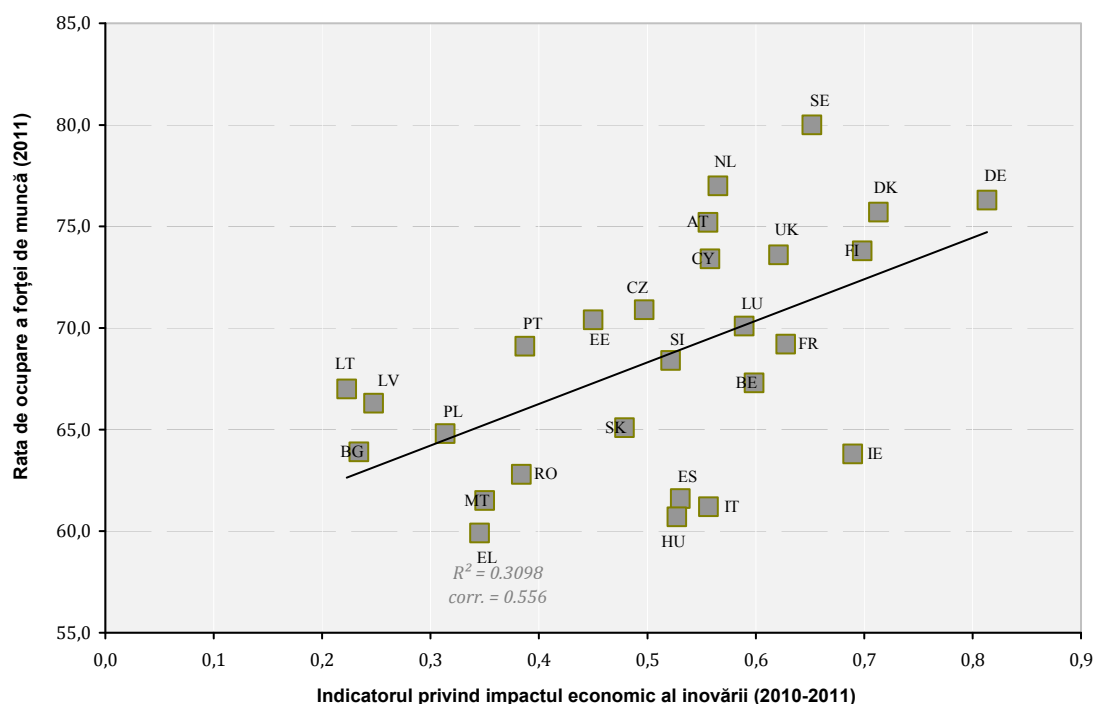
Cu toate acestea, în combinațiile de măsuri naționale, există încă o serie de dezechilibre între politicile bazate pe stimularea ofertei (*supply push*) și cele care au la bază atragerea cererii (*demand pull*). Instrumentele axate pe ofertă, cum ar fi granturile, împrumuturile subvenționate și stimulentele fiscale, reprezintă peste 90% din măsurile utilizate¹⁹. Numai câteva țări utilizează în mod activ măsuri axate pe cerere (de exemplu, prin intermediul achizițiilor publice, al standardelor sau al reglementărilor) care încurajează dezvoltarea piețelor soluțiilor inovatoare. Cu toate acestea, în multe alte state membre au fost inițiate discuții sau sunt testate astfel de măsuri, a căror implementare se preconizează că va demara în curând. Dezvoltarea de noi piețe este, în general, sprijinită în domeniile durabilității, eficienței energetice și aplicațiilor de e-guvernare.

2.3. Orientarea schimbărilor către un nivel sporit de inovare în Europa

Criza și accelerarea globalizării au modificat regulile jocului. Strategiile bazate pe investițiile în cunoaștere și pe valorificarea la maximum a sistemelor naționale existente în materie de cercetare și inovare sunt foarte importante, dar nu sunt suficiente. Economia europeană are nevoie de o schimbare radicală a dinamicii întreprinderilor, pentru a le orienta către piețele mondiale cu creștere importantă, bazate pe utilizarea intensivă a cunoașterii și cu potențial de sporire a numărului și a calității locurilor de muncă. Această apreciere este sprijinită de datele din graficul 4, care arată că economiile în care impactul economic al inovării este cel mai important au o rată mai ridicată a ocupării forței de muncă.

¹⁹ Avizul CSEC privind Analiza anuală a creșterii efectuată de Comisie, februarie 2012.

Graficul 4: Impactul economic al inovării este corelat în mod pozitiv cu ocuparea forței de muncă

Sursă: DG Cercetare și Inovare - Unitatea Analiză Economică (2013)

Date: Eurostat, Tabloul de bord din 2013 al Uniunii inovării 2013

Este pe deplin recunoscut faptul că Europa are nevoie ca țesutul său economic să fie reînnoit și orientat spre sectoare care reprezintă piețele viitorului și în care se pot obține avantaje competitive durabile, pe baza forței sale de muncă cu înaltă calificare. Aceste schimbări structurale nu au încă loc în ritmul necesar. Pentru a grăbi reînnoirea țesutului economic european, este necesar ca factorii de decizie să își concentreze urgent eforturile politice asupra unuia dintre principalele canale de reînnoire: dezvoltarea întreprinderilor inovatoare. În acest fel, se va aborda o problemă cheie pentru performanța economică a Europei.

Într-adevăr, studiile efectuate au indicat că, deși în Europa există mai puține întreprinderi inovatoare cu creștere importantă decât în SUA, creșterea globală a ocupării forței de muncă depinde în mod esențial de acestea: numărul și proporția de întreprinderi cu creștere importantă pot fi mici, dar numărul și proporția de locuri de muncă pe care le generează în mod direct sau indirect este disproporționat de mare. În plus, întreprinderile inovatoare cu creștere importantă sunt esențiale pentru creșterea productivității, dat fiind că principalul canal pentru această creștere este redistribuirea locurilor de muncă dinspre întreprinderile cu productivitate scăzută către cele mai productive. S-a estimat că diferențele dintre SUA și UE în ceea ce privește dinamica creșterii întreprinderilor explică performanțele cu peste două treimi mai slabe ale UE față de SUA în ceea ce privește creșterea productivității în ultimele decenii.

Factorii de decizie politică la nivel național ar avea de câștigat din revizuirea tuturor aspectelor „sistemelor lor naționale de antreprenariat și inovare” care ar putea reprezenta blocaje în calea creșterii întreprinderilor inovatoare. Pe baza dovezilor empirice existente, acțiunile politice ar trebui să se concentreze în special pe următoarele aspecte esențiale:

- Mai multe aspecte ale cadrului de reglementare sunt foarte importante pentru dinamica de dezvoltare a întreprinderilor: statele membre trebuie să abordeze toți factorii din legislațiile naționale care descurajează creșterea. Poate fi vorba, de exemplu, de un proces de standardizare modernizat și de buna funcționare a piețelor forței de muncă. S-a constatat și că regimurile în materie de faliment care sancționează cu severitate „antreprenorii care au suferit un eșec” descurajează antreprenoriatul cu ritm de creștere ridicat. Mai multe întreprinderi cu creștere importantă pot reprezenta, de asemenea, mai multe cazuri de faliment. Dincolo de legislație, este necesar să se schimbe atitudinea societății față de antreprenorii care au suferit un eșec.
- Accesul la finanțarea pe bază de credite sau prin capital propriu este, desigur, esențială pentru a face posibil un antreprenoriat cu ritm de creștere ridicat. În timp ce numeroase state membre au dezvoltat deja politici pentru a soluționa această problemă, ea ar putea constitui în continuare un punct de blocaj important, în special în statele membre cu piețe financiare mai puțin dezvoltate. În acest sens, Regulamentul UE privind crearea unui fond european cu capital de risc, adoptat în 2012, este un important pas înainte, deoarece va facilita obținerea de fonduri de către investitori în capital de risc din Europa în beneficiul noilor întreprinderi și al IMM-urilor²⁰.
- Obiectivul specific de favorizare a dezvoltării întreprinderilor tinere și inovatoare trebuie să fie pe deplin integrat în cadrul concepției instrumentelor politicii de cercetare și de inovare. Cu toate că multe state membre au elaborat stimulentele fiscale pentru susținerea activităților de cercetare și dezvoltare în toate tipurile de întreprinderi, apare necesitatea de a le oferi tinerelor întreprinderi inovatoare un tratament fiscal specific, mai favorabil.
- Există o strânsă legătură între creștere, inovare și internaționalizare. Exportarea și inovarea sunt strategii care se consolidează reciproc și care conduc la creșterea proporției exporturilor, a cifrei de afaceri și a ocupării forței de muncă la nivelul întreprinderilor. Politicile de sprijinire a inovării și a internaționalizării ar trebui să fie interconectate. În această privință, politicile de grup pot fi un instrument esențial, nu în ultimul rând pentru a susține internaționalizarea tinerelor întreprinderi inovatoare.
- Tinerii inovatori radicali se confruntă, de asemenea, cu dificultăți privind protejarea proprietății lor intelectuale. Politicile direcționate sau mai generale care măresc atât oferta de capital (public), cât și accesul la acest tip de capital și politicile care ameliorează sistemul drepturilor de proprietate intelectuală și, în același timp, îl fac să devină mai puțin costisitor vor fi benefice pentru toate întreprinderile care se dezvoltă și care doresc să inoveze, dar în special pentru întreprinderile inovatoare cu creștere importantă. Alte instrumente de dezvoltare a inovării pe o scară mai largă în Europa pot fi punerea în comun și profesionalizarea accesului la portofoliile de DPI, de exemplu, prin crearea unor fonduri de brevete în cadrul grupurilor.

²⁰

În plus, Comisia va publica în săptămânile următoare o carte verde cu privire la finanțarea pe termen lung a economiei europene, în care vor fi prezentați factorii care încurajează și care frânează finanțarea pe termen lung, precum și idei de acțiuni și posibile noi instrumente/inițiative.

- Dirijarea sistemului de C&D către transferul de cunoștințe și, în special, îmbunătățirea legăturilor existente între baza științifică și mediul de afaceri au o importanță capitală pentru crearea și dezvoltarea întreprinderilor inovatoare bazate pe tehnologie. Numeroase state membre au dezvoltat deja politici menite să încurajeze exploatarea comercială a C&D, dar acestea trebuie să continue să fie puse în aplicare, consolidate, evaluate și reînnoite în consecință.
- Este esențial să se încurajeze dezvoltarea specifică a unei culturi și a unei atitudini de inovare și de antreprenoriat, nu în ultimul rând prin sistemul de învățământ. În politicile care vizează încurajarea creșterii întreprinderilor²¹, s-a acordat mai puțină atenție stimulării ambițiilor de creștere economică în noile întreprinderi inovatoare și în cele deja existente, precum și sprijinirii furnizării de servicii de formare, a oportunităților de îmbunătățire a competențelor și a consilierii calificate în tinerele și în micile întreprinderi, de exemplu în ceea ce privește gestionarea inovării și a creșterii rapide.

Considerațiile de mai sus sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și pentru concentrarea asupra politicilor orizontale care încearcă să ofere un teren fertil pentru apariția unor întreprinderi inovatoare cu creștere importantă.

Pe lângă eforturile făcute la nivel regional și la nivel național, aceste priorități ar trebui să fie sprijinite prin depunerea de eforturi concertate la nivelul UE, pentru a crea un mediu de afaceri favorabil inovării în Europa. Următoarea secțiune este consacrată acestui tip de măsuri.

3. PROGRESSELE ÎNREGISTRATE ÎN CONSTRUIREA UNIUNII INOVĂRII

În 2012, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în punerea în aplicare a Uniunii inovării. Mai mult de 80% din creditele de angajament sunt pe drumul cel bun, cu inițiative în desfășurare. În câteva domenii eforturile trebuie să fie intensificate. Printre acestea se numără o utilizare mai strategică a achizițiilor în materie de inovare, adoptarea propunerilor de Act privind piața unică I și punerea în aplicare a inițiativelor privind valorizarea proprietății intelectuale. Prezenta secțiune se concentrează pe principalele acțiuni politice din 2012. În anexă este furnizată o scurtă sinteză privind stadiul în care se găsesc toate cele 34 de angajamente ale Uniunii inovării.

3.1. Consolidarea bazei de cunoștințe și reducerea fragmentării

Promovarea excelenței în educație și dezvoltarea competențelor

Decalajele în materie de competențe și lipsa de oameni de știință și de ingineri reprezintă o amenințare la adresa capacității de inovare a Europei, mai ales în perioadele de creștere a nevoilor tehnologice. În 2012, Comisia a prezentat comunicarea Regândirea educației²². Acesta se concentrează asupra necesității de a dezvolta competențe transversale, cum ar fi spiritul critic, rezolvarea problemelor, lucrul în echipă și competențele antreprenoriale, și de a consolida parteneriatele dintre universități și întreprinderi.

²¹ Comisia Europeană (2011), *Policies in support of high-growth innovative SMEs*, INNO-Grips Policy Brief No 2.

²² COM (2012) 669.

Sunt în curs de desfășurare primele proiecte „Alianțele cunoașterii”. Scopul lor este înființarea unor parteneriate intersectoriale între angajatori și organisme educaționale pentru a soluționa decalajele în materie de competențe, de exemplu în industria audiovizualului (proiectul CIAKL), în industria prelucrătoare prin integrarea mediului școlar și a celui industrial (proiectul KNOW-FACT) și prin încurajarea spiritului antreprenorial în rândul elevilor și al personalului (proiectul EUEN). Alte proiecte vor urma în 2013, iar începând din 2014 „Alianțele cunoașterii” vor face parte din noul program „Erasmus pentru toți”.

În plus, o clasificare internațională multidimensională a instituțiilor de învățământ superior a început să fie pusă în aplicare în 2012, ca urmare a concluziilor unui studiu de fezabilitate.

Realizarea Spațiului European de Cercetare

Nu sunt întrunite încă condițiile necesare pentru realizarea Spațiului European de Cercetare (SEC) până în 2014. SEC este un spațiu de cercetare unificat bazat pe piața internă. SEC face parte din inițiativa „Uniunea inovării”, iar „Orizont 2020” sprijină punerea sa în aplicare în mai multe moduri. Face parte dintre principalele reforme structurale de stimulare a creșterii în Europa – și este din ce în ce mai recunoscut ca atare. Progresele, până în prezent, au fost lente, dar Comisia a propus un parteneriat consolidat al Spațiului European de Cercetare pentru excelență și creștere²³. Orientarea acestuia și un set clar de acțiuni au fost aprobate de Consiliul Competitivitate la reuniunea sa din 11 decembrie 2012. În conformitate cu parteneriatul consolidat, statele membre, organizațiile părților interesate și Comisia vor colabora pentru a îmbunătăți eficacitatea și eficiența sistemului public de cercetare european. În acest scop, se vor încuraja sporirea concurenței și a deschiderii, o mai mare mobilitate a cercetătorilor, intensificarea cooperării transfrontaliere și o circulație optimă a cunoștințelor. Va fi necesar ca progresele înregistrate în direcția realizării SEC să fie monitorizate în strânsă legătură cu semestrul european. De asemenea, este nevoie și de coordonarea la nivel înalt a Consiliului, informat prin dialogul periodic cu toate părțile interesate. Comisia va dezvolta un mecanism solid de monitorizare a SEC, în strânsă cooperare cu statele membre.

Efectul combinat al atingerii de către UE a obiectivului de a dedica cercetării 3% din PIB, al inițiativei „Orizont 2020” și al unei proporții mai mari de finanțare transnațională (0,8 % în prezent) ca urmare a realizării SEC ar putea genera până la 445 de miliarde EUR de PIB suplimentar și 7,2 milioane de noi locuri de muncă până în 2030²⁴.

Propunerea Comisiei „Orizont 2020” contribuie la stabilirea și la funcționarea SEC, de exemplu făcând ca accesul liber la publicațiile științifice să fie un principiu general al „Orizont 2020”. Comisia a recomandat, de asemenea, statelor membre să adopte o abordare similară în ceea ce privește rezultatele cercetării finanțate în cadrul propriilor programe naționale²⁵.

Cercetarea nu poate atinge excelența dacă este efectuată pornind de la zero. Ea necesită existența celor mai bune infrastructuri de cercetare folosite ca platforme de colaborare, în vederea abordării unor teme de cercetare care nu pot fi abordate în mod individual de statele membre sau de regiuni care acționează singure. Comisia și statele membre realizează împreună progrese cu privire la construcția celor 48 de infrastructuri de cercetare prioritare

²³ COM(2012) 392 final.

²⁴ SWD(2012)212, documentul de lucru al serviciilor Comisiei – Evaluarea impactului care însoțește comunicarea (2012) 392 final.

²⁵ COM(2012) 401 final și COM(2012) 417 final.

identificate în 2010 de Forumul strategic european pentru infrastructuri de cercetare (ESFRI). Se așteaptă ca aproximativ 27 dintre acestea să fie în curs de aplicare în cursul anului 2013.

Infrastructura de lumină extremă (Extreme Light Infrastructure, ELI) este o infrastructură repartizată în Republica Cehă, Ungaria și România. Se așteaptă ca această instalație paneuropeană de laser să dețină cele mai puternice lasere din lume. La ea participă aproape 40 de instituții academice și de cercetare din 13 state membre ale UE. Cele trei locații ar trebui să fie operaționale în 2015. ELI va fi prima infrastructură identificată de ESFRI care este situată în noile state membre și este în mare parte cofinanțată de fondurile structurale ale UE. Acest proiect este un foarte bun exemplu pentru modul în care infrastructurile de cercetare pot îndeplini nu numai obiectivele de excelență științifică, ci și pe cele de dezvoltare regională și de coeziune europeană.

Direcționarea finanțării UE către prioritățile inițiativei „Uniunea inovării”

„Orizont 2020” – noul instrument al UE pentru finanțarea cercetării și inovării începând din anul 2014 – va reuni, într-un cadru comun, toate modalitățile de sprijin la nivel european pentru cercetare și inovare. În conformitate cu obiectivele prevăzute de Uniunea inovării, „Orizont 2020” reprezintă o separare importantă față de trecut, finanțarea având o abordare bazată mai mult pe provocări, norme mai simple pentru participanți și o furnizare mai eficace a rezultatelor.

Un element cheie al noii abordări din cadrul „Orizont 2020” este accentul pus pe inovare. În mod concret, acest lucru se traduce prin mai multă finanțare pentru: activități de testare, de fabricare de prototipuri, de demonstrare și proiecte pilot; C&D orientată către întreprinderi, promovarea spiritului antreprenorial și a asumării de riscuri; orientarea cererii pentru produse și servicii inovatoare prin intermediul procesului de standardizare și al achizițiilor publice; și încurajarea inovării în domenii netehnologice, cum ar fi proiectarea, inovarea și creativitatea în materie de servicii, crearea de noi modele de afaceri și inovarea socială, reflectând astfel o abordare mai largă a inovării. În plus, abordarea dedicată IMM-urilor va fi revizuită și va include un instrument specific de sprijinire a întreprinderilor care prezintă o tendință puternică de dezvoltare, de creștere și de internaționalizare²⁶. Tot în cadrul „Orizont 2020”, acțiunile Marie Skłodowska-Curie (MSCA) vor contribui la obiectivul Uniunii inovării de mărire cu un milion a numărului de cercetători.

Cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare (PC7), în curs de desfășurare, integrează noul accent pus pe inovare în cadrul „Orizont 2020”. Programele de lucru din 2013 ale PC7 includ o parte mult mai importantă a ciclului de inovare decât în trecut și prevăd cea mai mare de cerere de propuneri lansată vreodată, în valoare totală de 8,1 miliarde EUR. Obiectivul este să se asigure o mai bună exploatare a rezultatelor cercetării și să se sprijine plasarea pe piață a noilor produse și servicii.

Încurajarea talentelor și a creării de noi întreprinderi: Institutul European de Inovare și Tehnologie

Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT) pune în acțiune conceptul de triunghi al cunoașterii (educație, cercetare și întreprinderi) prin intermediul unor noi tipuri de parteneriat – Comunitățile de cunoaștere și inovare (CCI). În prezent, există trei CCI consacrate

²⁶ Acest nou sistem inspirat de sistemul SBIR din Statele Unite este, de asemenea, un răspuns la solicitarea formulată de Consiliul European în 2011 de a explora cele mai bune modalități de a răspunde necesităților întreprinderilor inovatoare cu creștere rapidă printr-o abordare din perspectiva pieței.

schimbărilor climatice, energiei durabile și viitoarei societăți a informației și a comunicării. Programele de studii ale CCI din cadrul EIT sunt axate pe antreprenoriat și pe competențele în materie de inovare, pentru a transmite studenților și inovatorilor din întreprinderi cunoștințele și atitudinile de care au nevoie pentru a transforma ideile în oportunități de afaceri. EIT a definit criteriile de acordare a unei etichete EIT pentru cursuri de masterat și programe de doctorat.

Europa se confruntă cu un deficit considerabil de ingineri și de profesioniști din sectorul TIC care să posedă o combinație adecvată de competențe. Programul de studii de masterat al EIT ICT Labs (CCI consacrat viitoarei societăți a informației și a comunicării) are la bază una dintre cele mai mari societăți mixte europene din domeniul învățământului superior care încearcă să remedieze această problemă. Programul reunește 21 de universități și institute de studii economice care participă la CCI. Instituțiile implicate propun șapte specializări principale tehnice și o specializare secundară în inovare și antreprenoriat care este standardizată în întregime. Studenți vor beneficia, de asemenea, de un sistem de îndrumare și de un stagiu efectuat la unul dintre partenerii industriali. Aproximativ 200 de studenți au fost admiși în program în 2012.

Educația antreprenorială este combinată cu o serie de servicii de sprijin pentru întreprinderi și cu mai multe programe de inovare pentru a accelera intrarea pe piață a inovării, cum ar fi „Highway” din cadrul CCI consacrat energiei durabile (CCI InnoEnergy) și „Market Accelerator” din cadrul CCI consacrat schimbărilor climatice (CCI Climate). Impactul este deja vizibil, iar rezultatele cercetării și noile idei ajung pe piață mai repede și atrag primii clienți.

Datorită finanțării furnizate de CCI Climate din cadrul EIT, Naked Energy, o întreprindere recent înființată axată pe proiectare și inovare, a putut furniza un proiect pilot al tehnologiei sale solare în situație reală și pe scară semnificativă. Această noutate tehnologică a fost primită cu interes și a condus la încheierea unui acord cu Sainsbury's, un important lanț de supermarketuri.

„Rolul CCI Climate a constat în a identifica oportunități, în a stabili corespondențe și în a ne deschide uși. Este un fel de «protejare a inovării». Pur și simplu, relația noastră cu CCI-Climate ne permite să tratăm cu actorii importanți.”, Christophe Williams, directorul general al Naked Energy.

„Cunoaștem Regatul Unit. Dar acesta poate adăposti idei geniale despre care nu am auzit și pe care CCI-Climate ni le poate aduce la cunoștință. Dorim să ne implicăm de la bun început, pentru a contribui la proiectarea tehnologiei într-un mod care să aibă sens din punct de vedere comercial.”, David Penfold, Sainsbury's Supermarkets Ltd.

Propunerea de „agendă strategică privind inovarea” a EIT pune accentul pe consolidarea și dezvoltarea în continuare a celor trei CCI existente, precum și pe crearea a șase noi CCI: inovare pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă, alimente pentru viitor (*food4future*), materii prime, industria prelucrătoare cu valoare adăugată, societăți sigure și inteligente, mobilitate urbană. EIT va avea o contribuție importantă la îndeplinirea obiectivelor stabilite în cadrul „Orizont 2020”.

3.2. Transformarea ideilor bune în produse și servicii

Inițiativa „Uniunea inovării” își propune să elimine obstacolele care împiedică inovatorii să își transforme ideile în noi produse și servicii care pot fi vândute pe piețele mondiale. Europa trebuie să-și valorifice potențialul de inovare prin accelerarea procesului de standardizare, prin reducerea costurilor de obținere a protecției prin brevet, prin achiziții publice mai inteligente de produse și servicii inovatoare, precum și prin ameliorarea accesului la finanțare pentru inovatori și IMM-uri. Propunerile privind aceste patru motoare ale inovării au devenit prioritare prin Actul privind piața unică I (2011). Ele ar trebui să înceapă să dea un nou impuls inovării europene încă din 2013, ținând cont de faptul că două propuneri au fost adoptate în 2012, iar celelalte două ar trebui să fie adoptate în 2013.

Finanțarea inovării

Europa nu duce lipsă de idei inovatoare care așteaptă să fie transformate în modele de afaceri încununate de succes. Primul obstacol este adesea accesul la finanțare, care este îngreunat și mai mult de criza în curs. Ca urmare a crizei, Europa a înregistrat o scădere de 45 % în ceea ce privește strângerea de fonduri cu capital de risc. În plus, în prezent, investițiile private de tip „business angels” sunt de cinci ori mai mari în Statele Unite decât în Europa²⁷.

În raportul său din 2012, grupul de experți privind corelarea transfrontalieră a întreprinderilor inovatoare cu investitorii adecvați a recomandat să se sprijine fondurile cu capital de risc cu potențial real, să se profesionalizeze comunitatea investitorilor privați de tip „business angels”, să se monitorizeze și să se încurajeze finanțarea colectivă solidară (*crowd funding*) și să li se ofere antreprenorilor inovatori cursuri de sensibilizare specializate. În 2013 Comisia va prezenta, de asemenea, o carte verde privind finanțarea pe termen lung a economiei europene.

Pentru a elimina obstacolele din calea investițiilor transfrontaliere, în 2012 s-a ajuns la un acord în privința a două propuneri legislative privind fondurile de antreprenoriat social și fondurile cu capital de risc²⁸, adoptarea oficială a acestora fiind preconizată la începutul anului 2013. În plus, Comisia și-a finalizat examinarea eventualelor obstacole fiscale din calea investițiilor transfrontaliere cu capital de risc, pe baza căreia va lua în considerare următoarele etape în vederea prezentării de soluții în 2013.

Programul pentru competitivitatea întreprinderilor și IMM-urilor (COSME) și „Orizont 2020” vor sprijini împreună un instrument financiar pentru finanțarea pe bază de credite sau prin capital propriu încă din 2014. În ceea ce privește capitalurile proprii, ambele programe vor efectua în comun investiții în stadiul de proiect, în stadiile incipiente și în stadiul de dezvoltare pentru a sprijini un sistem european omogen privind capitalul de risc. „Orizont 2020” se va axa pe stadiul incipient, iar Cosme pe stadiul de dezvoltare. În ceea ce privește creditele, ambele programe vor acorda împrumuturi, garanții și contragaranții.

Pentru a spori împrumuturile acordate IMM-urilor orientate spre cercetare și inovare, instrumentul de partajare a riscurilor (*Risk Sharing Instrument* - RSI) a fost lansat la începutul anului 2012 în cadrul mecanismului de finanțare cu partajarea riscurilor, sub forma unui

²⁷ Raport al președintelui grupului de experți privind corelarea transfrontalieră a întreprinderilor inovatoare cu investitorii adecvați, Comisia Europeană 2012, <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=6008&no=1>

²⁸ COM(2011) 860 final și COM(2011) 862 final.

sistem de garantare care să încurajeze băncile să împrumute mai mult IMM-urilor inovatoare și micilor întreprinderi inovatoare cu capitalizare medie.

În cursul anului 2012, mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor (MFPR) a direcționat resurse suplimentare către infrastructurile de cercetare, cu un împrumut substanțial de până la 300 de milioane EUR extins pentru ESO (Organizația Europeană pentru Cercetare astronomică în Emisfera Sudică) în scopul de a sprijini construirea Superteleiscopului European (*European Extremely Large Telescope* - E-ELT). Acest telescop terestru revoluționar va avea o oglindă primară de 39 de metri și va fi cel mai mare telescop optic/în spectrul infraroșu apropiat din lume: „fereastra Europei către univers”.

În 2013, Banca Europeană de Investiții va începe canalizarea unei sume suplimentare de 10-15 miliarde EUR către inovare și competențe prin intermediul unui nou instrument pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, generând astfel până la 65 de miliarde EUR de investiții suplimentare.

Orientarea cererii pentru produse și servicii inovatoare

Întreprinderile inovatoare pot avea succes numai dacă există o piață pentru bunurile și serviciile pe care le oferă, precum și consumatorii care doresc să le cumpere. Noul pachet de măsuri în materie de standardizare, cu efect de la 1 ianuarie 2013, și propunerea de modernizare a legislației UE privind achizițiile publice sunt repere cheie în vederea sprijinirii produselor și serviciilor inovatoare pentru a ajunge pe piață mai repede. Ca urmare a pachetului de măsuri, un standard european ar trebui să fie elaborat de două ori mai rapid până în 2020, iar propunerea va permite autorităților contractante să utilizeze o procedură specială pentru cumpărarea de bunuri și servicii inovatoare, să cumpere în comun cu autorități contractante din alte state membre pentru a repartiza riscurile și costurile, precum și să includă caracterul inovator în criteriile de atribuire. Cu toate acestea, propunerile privind achizițiile publice nu au fost încă adoptate de către Parlamentul European și Consiliu.

Achizițiile în materie de inovare²⁹ progresează încet în întreaga Europă. În 2012, Italia a alocat peste 300 de milioane EUR³⁰ pentru achiziții publice înainte de comercializare (PCP)³¹. PCP va fi implementat în sudul Italiei cu sprijinul fondurilor structurale, așa cum s-a procedat și în alte regiuni din Italia. În plus, riscul mai ridicat asociat cu aceste achiziții poate fi acoperit de un mecanism special de partajare a riscurilor stabilit în colaborare cu Banca Europeană de Investiții. Și colaborarea transfrontalieră este în curs de dezvoltare. Miniștrii industriei din țările nordice au lansat un „proiect far” în domeniul sănătății pentru a consolida colaborarea dintre Norvegia, Finlanda, Suedia, Danemarca și Islanda privind achizițiile în materie de inovare.

Cooperarea transnațională privind achizițiile în materie de inovare este finanțată în câteva domenii, în prezent, din fonduri UE destinate cercetării și inovării. În 2012, au fost lansate 16 proiecte care favorizează achizițiile în materie de inovare și în care sunt implicate autorități contractante din majoritatea statelor membre. Proiectele de achiziții publice vor încuraja autoritățile contractante să implementeze soluții mai inovatoare în domenii precum sistemele

²⁹ Achizițiile în materie de inovare includ achizițiile publice înainte de comercializare (PCP) și achizițiile publice de soluții inovatoare (PPI).

³⁰ O finanțare națională italiană de 170 de milioane EUR, combinată cu fonduri structurale suplimentare din partea UE și cu sprijinul acordat de BEI.

³¹ PCP este o metodă de achiziționare a serviciilor de C&D cu scopul de a dezvolta un nou produs sau o nouă soluție.

de iluminat, clădirile eficiente din punct de vedere energetic, tehnologia de calcul intensiv, ameliorarea îngrijirii persoanelor în vârstă, sistemele de transport inteligente, controalele de securitate inteligente la frontiere, țesăturile inteligente pentru pompieri. În 2013, este probabil ca acest sprijin la nivelul UE să fie mai mult decât dublu, apropiindu-se de 100 de milioane EUR.

*În cadrul proiectului **SILVER** din PC7, autorități contractante din cinci țări - Regatul Unit, Danemarca, Suedia, Finlanda și Țările de Jos – vor lansa împreună, la începutul anului 2013, prima cerere de oferte transfrontalieră de achiziții publice înainte de comercializare. Cererea va avea drept obiectiv dezvoltarea de noi soluții de robotică pentru asistența acordată persoanelor în vârstă cu handicap fizic. Prin această cerere de oferte PCP, consorțiul anticipează că va avea acces la noi soluții tehnologice care, atunci când vor fi implementate pentru îngrijirea persoanelor în vârstă, vor face posibil, până în 2020, ca același număr de îngrijitori să se poată ocupa de 10% mai multe persoane.*

O mai bună integrare timpurie a chestiunilor de standardizare în proiectele de cercetare și inovare este crucială pentru difuzarea cunoștințelor, pentru interoperabilitatea între produse și servicii și, eventual, pentru deschiderea de noi piețe. Produse de standardizare sunt în curs de elaborare în proiecte din cadrul PC7. În 2012 au fost lansate noi proiecte pentru a accelera furnizarea de standarde inspirate de rezultatele cercetării finanțate în cadrul PC, de exemplu pentru produse ecologice, imprimarea tridimensională, textile inteligente și utilizarea lemnului în construcții. În 2013 se așteaptă ca această tendință să se accentueze și mai mult și să se înregistreze aproximativ 75 cereri de propuneri care menționează standarde.

*Fiecare întreprindere trebuie să gestioneze relații multiple și dinamice în cadrul mai multor rețele. Stabilirea de schimburi bilaterale de date electronice cu fiecare partener de afaceri este foarte dificilă, în special pentru rețelele de fabricație neierarhizate, și pot apărea cu ușurință întârzieri și erori. Obiectivul principal al proiectului **inTime** este îmbunătățirea mecanismelor de livrare și a fiabilității în relațiile dintre furnizori și clienți, echilibrând producția în rețeaua globală. Pe baza rezultatelor proiectului, a unui produs de standardizare a fost publicat în septembrie 2012. Platforma de comunicare multilaterală descrisă în cadrul produsului permite întreprinderilor participante, în special IMM-urilor, să își simplifice și raționalizeze relațiile de afaceri, dat fiind că este necesar un singur canal pentru a stabili comunicarea cu toți partenerii de afaceri din cadrul platformei.*

Produsele și serviciile inovatoare sunt, de asemenea, în centrul planului de acțiune privind ecoinovarea (EcoAP), adoptat în decembrie 2011³². EcoAP urmărește să genereze creștere economică și locuri de muncă prin intermediul unor produse, servicii și soluții de afaceri cu impact pozitiv asupra mediului. Planul include șapte acțiuni: (1) politica de mediu și revizuirea reglementării; (2) proiecte de demonstrație și de replicare pe piață; (3) standarde și obiectivele de performanță; (4) servicii de finanțare și de sprijin pentru IMM-uri; (5) noi competențe și locuri de muncă; (6) cooperarea internațională; și (7) parteneriatele europene pentru inovare³³.

Proiectele de replicare pe piață în domeniul ecoinovării, gestionate de Agenția Executivă pentru Competitivitate și inovare, transformă inovațiile în produse și servicii ecologice comercializabile. Printre modelele de succes se numără GLASSPLUS și SATURN³⁴.

³² COM(2011) 899 final.

³³ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

³⁴ <http://www.glassplus.eu/home.aspx>, <http://www.saturn.rwth-aachen.de/>

GLASSPLUS oferă un mijloc de reutilizare a sticlei din vechile televizoare. 60 000 de televizoare și-au început deja o nouă viață ca plăci de ceramică. SATURN recuperează metalele neferoase din deșeurile municipale, cu rate de separare și de puritate fără precedent care ating 98 % și, respectiv, 90 %.

Valorificarea creativității și a proprietății intelectuale

Regimurile privind drepturile de proprietate intelectuală au un impact crucial asupra modului de deținere, partajare și utilizare a noilor cunoștințe și creații. Prin urmare, acestea constituie o componentă esențială a condițiilor cadru pentru cercetare și inovare.

Acordul istoric privind brevetul unitar a fost încheiat în decembrie 2012³⁵. Acesta ar trebui să permită ca primul brevet european cu efect unitar să fie acordat și înregistrat în primăvara anului 2014. Este necesar, totuși, ca statele membre să ratifice fără întârziere acordul privind instanța unică în materie de brevete, pentru a se respecta termenul „Uniunii inovării” fixat în 2014.

Patent Translate, un serviciu de traducere automată a brevetelor, a devenit operațional în martie 2012³⁶. Acest instrument este dezvoltat de Oficiul European de Brevete în cooperare cu Google și oferă deja traduceri din și în limba engleză pentru paisprezece limbi, urmând să își extindă progresiv acoperirea la 32 de limbi până în 2014. Patent Translate este un serviciu gratuit, care va permite ca conținutul brevetelor și al documentelor aferente brevetelor, publicate oriunde în lume, să devină ușor accesibil pentru toți.

În 2012, Comisia a prezentat o analiză a principalelor obstacole cu care se confruntă întreprinderile europene, în special IMM-urile, pentru a valoriza brevetele existente. De asemenea, s-au evidențiat măsuri posibile care ar putea fi luate pentru a da un nou impuls proprietății intelectuale neglijate³⁷. Comisia a lansat, de asemenea, o strategie de promovare a sectoarelor culturii și creației, cu accent pe potențialul lor de inovare³⁸.

Alianța europeană a industriilor creative a lansat un dialog politic și opt acțiuni concrete privind cupoanele pentru inovare, ameliorarea accesului la finanțare și excelența și cooperarea clusterelor, pentru dezvoltarea în continuare a industriilor creative și o mai bună utilizare a tuturor formelor de cunoștințe și a creativității în alte sectoare de activitate. Comitetul director european în materie de proiectare a emis 21 de recomandări pe baza cărora Comisia va pune în aplicare un plan de acțiune pentru promovarea adoptării și a înțelegerii rolului pe care îl are proiectarea în politica de inovare.

3.3. Parteneriatele europene pentru inovare

Abordarea Parteneriatului european pentru inovare (EIP) pentru a accelera dezvoltarea și preluarea inovațiilor ca răspuns la provocările societale a intrat într-o nouă fază în 2012, în care proiectul pilot privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate (*Active and Healthy Ageing*, AHA) a trecut de la planificare la punerea în aplicare, iar abordarea este propusă pentru alte patru domenii.

³⁵ Adoptarea a două regulamente de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm.

³⁶ <http://www.epo.org/searching/free/patent-translate.html>

³⁷ SWD (2012) 458 final.

³⁸ COM(2012) 537 final.

În luna februarie, Comisia a aprobat Planul strategic de implementare prezentat de grupul de coordonare privind AHA și a definit acțiunile de sprijin la nivelul UE. În acest cadru, părțile interesate sunt invitate să se angajeze în scris să ia acțiuni concrete și/sau să devină un site de referință și se stabilește o piață de idei inovatoare pentru a ajuta părțile interesate să își găsească parteneri, să își împărtășească viitoarele inițiative și să difuzeze informațiile factice.

Răspunsul încurajator a constatat în 261 de angajamente pentru șase acțiuni specifice, angajamentele fiind luate de grupuri de părți interesate care reunesc autorități publice, întreprinderi din sectorul tehnologic, furnizori de servicii de sănătate, organizații industriale și neguvernamentale. În plus, 54 regiuni și-au exprimat interesul de a deveni site de referință, pentru a servi drept exemplu de bune practici, și de a se angaja în extinderea și replicarea soluțiilor inovatoare. Aproape 500 de parteneri s-au înscris pe platforma web pentru idei inovatoare³⁹.

Angajamentele au provenit din toate statele membre și au mobilizat peste o mie de regiuni și de localități din UE, precum și din alte țări. Luate împreună, propunerile arată că peste 4 milioane de cetățeni europeni ar putea beneficia în mod direct de pe urma acestui parteneriat conceput să aibă masa critică necesară pentru a modifica cu adevărat modul în care se acordă și se primesc îngrijiri în Europa. Cele șase grupuri de părți interesate și-au publicat în noiembrie 2012 planurile de acțiune care definesc obiectivele cheie și rezultatele pentru următorii 2-3 ani.

„EIP privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate este un foarte bun exemplu pentru modalitățile de punere în practică a cooperării, nu doar între întreprinderi, ci și între părțile interesate din lanțul de valori. În cazul AHA riscul nu este reprezentat de tehnologii, dat fiind că majoritatea tehnologiilor există deja. Este vorba de fuziunea tehnologiilor (comunicarea datelor, procesarea datelor, rețele de senzori...) în condiții reale și, ca urmare, ține mai mult de inovarea socială: noi modalități de acțiune și noi modele de afaceri. Atunci când oamenii adoptă noi moduri de a face lucrurile, apar oportunități de investiții. Ele ne interesează. Vom investi în inovarea care privește îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate pentru că voi, la Comisie, v-ați angajat să reduceți riscul de investiții prin sensibilizare și prin crearea unei comunități receptive și, în mod evident, pentru că o piață imensă și foarte atractivă este în curs de apariție pentru serviciile conexe îmbătrânirii.” Dr. Jos B. Peeters, Capricorn Venture Capital.

În urma aprobării planului strategic de implementare a parteneriatului privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate, Comisia a prezentat propuneri pentru noi EIP care utilizează experiența acumulată în cadrul proiectului pilot, cum ar fi nevoia unei guvernante flexibile și clarificarea faptului că EIP nu poate înlocui procesul decizional formal de finanțare a programelor sau legislația.

În februarie, Comisia a propus EIP privind productivitatea și durabilitatea agriculturii și privind materiile prime. În mai, a adăugat o propunere pentru EIP privind apa, iar în iulie a propus EIP privind orașele și comunitățile inteligente. Ca urmare a aprobărilor de către Consiliu, planul strategic de implementare a parteneriatului privind apa a fost prezentat în decembrie 2012, iar planurile strategice de implementare a parteneriatelor privind agricultura, materiile prime și orașele și comunitățile inteligente vor fi publicate în 2013, astfel încât punerea în aplicare să poată începe cât mai curând posibil.

³⁹ <http://webgate.ec.europa.eu/eipaha>

O evaluare a progreselor privind AHA și o evaluare mai amplă a abordării EIP, realizată de un expert independent, sunt prevăzute pentru 2013, în scopul de a evalua dacă există măsuri suplimentare sau modificări necesare pentru a îmbunătăți impactul EIP actuale și în scopul de a stabili condițiile viitoarelor EIP.

3.4. Maximizarea coeziunii sociale și teritoriale

Eliminarea decalajului în materie de inovare

Analiza performanțelor per țară⁴⁰ și tabloul de bord privind inovarea regională 2012⁴¹ (graficul 4) arată că persistă diferențe regionale în materie de inovare și că riscul sporește din cauza crizei. Regiunile puternice și inovatoare sunt un motor pentru performanță în cele mai inovatoare țări, aceste motoare fiind mai puțin răspândite în alte state membre. Deși performanța în materie de inovare regională a rămas relativ stabilă în perioada 2007-2011, aceasta a demonstrat un grad mai mare de variație decât nivelul de performanță al țării. Această diversitate regională necesită o mai bună adaptare a politicilor de inovare la punctele forte relative ale diferitelor regiuni. Acest lucru va fi încurajat în cadrul viitoarei politici de coeziune pentru perioada 2014-2020⁴². Va trebui ca statele membre să dezvolte strategii de cercetare și inovare pentru o specializare inteligentă, axată pe un număr limitat de priorități. Platforma de specializare inteligentă⁴³ sprijină autoritățile publice să proiecteze astfel de strategii prin evaluări inter pares, orientări și ateliere în întreaga Europă. În prezent, trei state membre ale UE și 103 regiuni din alte 19 state membre sunt înregistrate în cadrul platformei. Pentru a ajuta regiunile să urce „scara de excelență”, se vor maximiza sinergiile dintre „Orizont 2020” și fondurile de coeziune, se va sprijini înfrățirea instituțională/asocierea centrelor de excelență existente și viitoare, se va crea un mecanism de însușire a politicilor și se vor înființa catedre ale Spațiului European de Cercetare.

⁴⁰ A se vedea anexa privind performanțele statelor membre care însoțește comunicarea.

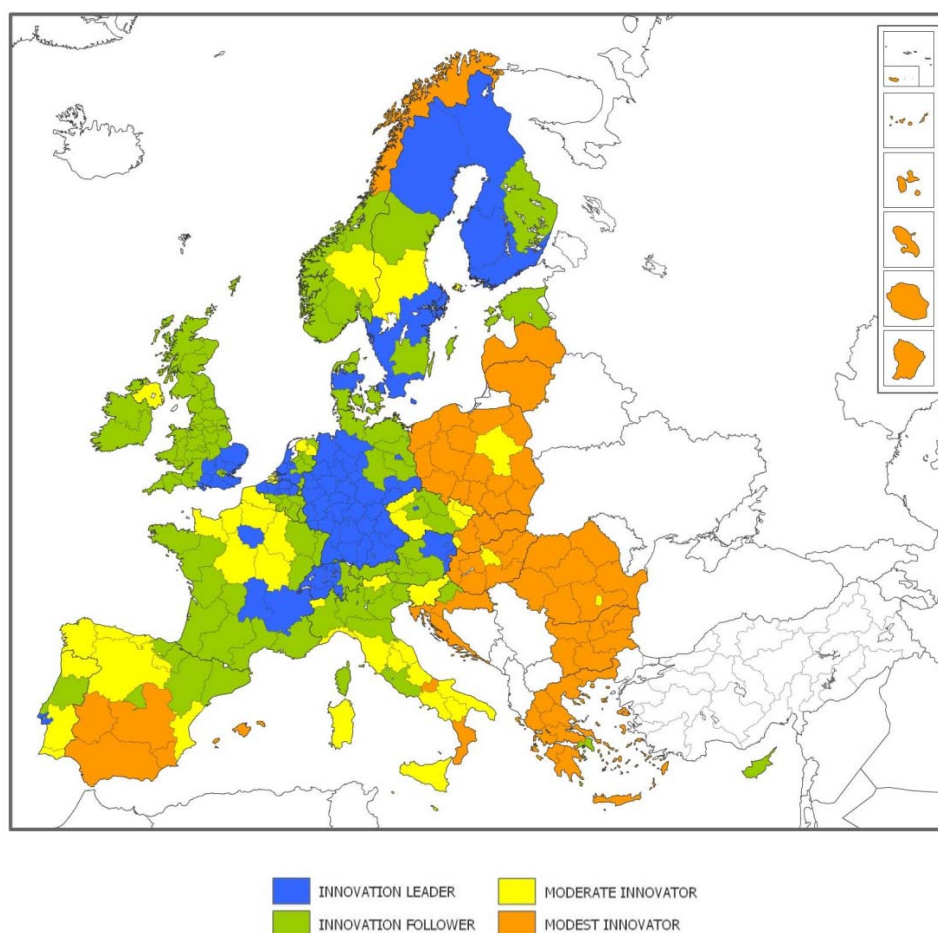
⁴¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ris-2012_en.pdf

⁴² A se vedea: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm.

⁴³ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.

Graficul 5: Performanța în materie de inovare per regiuni

Sursă: Tabloul de bord privind inovarea regională 2012

Sprrijinirea inovării sociale

Inovarea socială câștigă teren în Europa. Europa inovării sociale⁴⁴, o platformă virtuală pentru clădirea și raționalizarea inovării sociale, a atras aproape 50 000 de persoane în primele 18 luni. Dată fiind creșterea șomajului, Comisia a lansat în octombrie 2012 un concurs pentru identificarea unor noi idei care să ajute populația să găsească un loc de muncă sau să își schimbe orientarea profesională. În paralel, în continuarea Actului privind piața unică I, inițiativa pentru antreprenoriatul social⁴⁵ abordează obstacolele care împiedică dezvoltarea sectorului întreprinderilor sociale, cum ar fi legislația, finanțarea și vizibilitatea și recunoașterea valorii sociale adăugate a acestui sector.

Inovarea socială și experimentarea politicilor sociale în domeniul ocupării forței de muncă și al politicilor sociale au continuat să fie sprijinite în 2012 prin intermediul instrumentului PROGRESS⁴⁶ și al Fondului social european (FSE). Viitoarea perioadă de programare 2014-2020 a FSE, Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) și noul program pentru schimbare socială și inovare (PSCI) vor consolida acest sprijin.

⁴⁴ <http://www.socialinnovationeurope.eu/>.

⁴⁵ COM (2011) 682 final, 25 octombrie 2011.

⁴⁶ Programul PROGRESS este un instrument financiar al UE:
http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=success9.

Începând din 2011, prin intermediul PC7, UE a sprijinit cu aproximativ 30 milioane EUR proiectele de cercetare din domeniul inovării sociale și finanțează două rețele de incubatoare care promovează și consolidează inovarea socială de succes. Inovarea socială va fi sprijinită în continuare în cadrul „Orizont 2020”. Acest lucru va fi realizat prin angajamentul Comisiei în Actul privind piața unică II⁴⁷, pentru a se elabora o metodologie care să măsoare beneficiile socio-economice create de întreprinderile sociale.

Găsirea de modalități inovatoare de finanțare a inovării sociale și sprijinirea modernizării politicilor de protecție socială fac parte din pachetul privind investițiile sociale, prezentat în februarie 2013. Acesta se concentrează pe creșterea durabilității și a adecvării politicilor bugetare și sociale: prin activarea de politici și servicii sociale; prin investițiile în tineret și copii; și prin raționalizarea guvernantei UE în materie de politici sociale, monitorizare și comunicare cu cetățenii.

Experiența subliniază importanța cetățenilor, care sunt actori cheie pentru inovarea socială, precum și necesitatea unor parteneriate mai ample pentru a promova inovarea în mecanismele politicilor sociale, inclusiv organizațiile fără scop lucrativ din sectorul terțiar și organizațiile societății civile. Inovarea din domeniul responsabilității sociale a întreprinderilor (RSI) contribuie la o abordare holistică, orientată spre viitor a parteneriatului dintre sectorul public și cel privat pentru a face față provocărilor sociale.

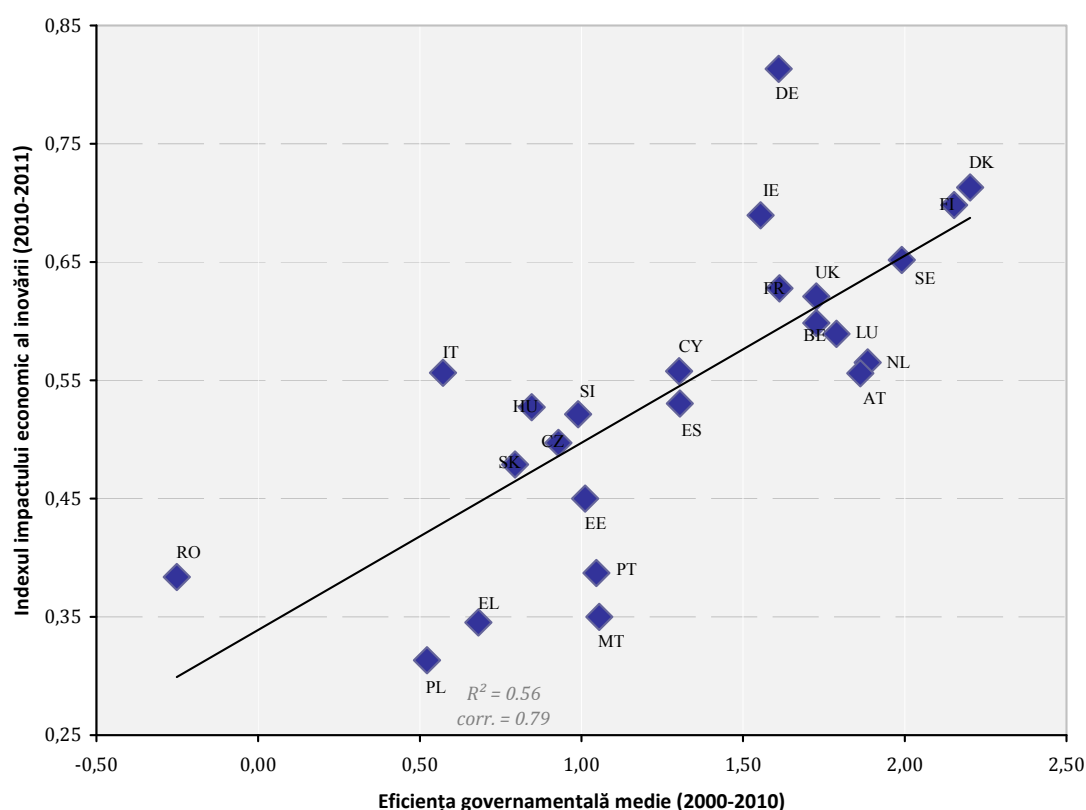
⁴⁷

COM (2012) 573 final, 3 octombrie 2012.

Mobilizarea inovării în sectorul public

Data fiind marea pondere a acestui sector și situația politică și financiară actuală, Europa trebuie să își mobilizeze forțele de inovare în sectorului public dacă vrea să atingă excelența și să rămână competitivă pe plan internațional. În plus, modernizarea administrației publice reprezintă una dintre cele cinci priorități stabilite de Comisie în analiza anuală a creșterii 2013. Proiectul pilot privind tabloul de bord al inovării în sectorul public european⁴⁸ este prima încercare la nivelul UE de a înțelege mai bine și de a analiza inovarea în sectorul public. Analiza arată în mod clar că îmbunătățirea serviciilor publice mărește probabilitatea ca întreprinderile să inoveze și să înregistreze o creștere a vânzărilor. De asemenea, țările care au rezultate bune în ceea ce privește calitatea serviciilor publice tind să aibă rezultate mai bune în ceea ce privește inovarea (graficul 6). Administrațiile de calitate și inovatoare sunt, prin urmare, un element esențial pentru stimularea performanțelor Europei în materie de inovare.

Graficul 6. Eficacitatea autorităților publice și impactul economic al inovării

Sursă: DG Cercetare și Inovare - Unitatea Analiză Economică (2013)

Date: EUROSTAT, World Bank (The Worldwide Governance Indicators (WGI) project), Tabloul de bord din 2013 al Uniunii inovării

3.5. Extinderea influenței politicilor noastre pe plan extern

Europa trebuie să maximizeze nivelul de excelență al bazei sale științifice și să încurajeze creșterea întreprinderilor inovatoare printr-o cooperare internațională activă și prin crearea condițiilor adecvate pentru atragerea talentelor de vârf. Prin urmare, Comisia a prezentat o nouă strategie pentru dezvoltarea cooperării internaționale în domeniul cercetării și inovării⁴⁹. Strategia propune o concentrare mai accentuată a cooperării asupra priorităților strategice ale

⁴⁸ Proiectul pilot privind tabloul de bord al inovării în sectorul public european 2013.

⁴⁹ COM (2012) 497.

UE, cu menținerea în același timp a tradiționalei deschideri spre participarea țărilor terțe la cercetarea din UE. Aceasta include abordarea provocărilor globale, dar și faptul că Europa trebuie să devină mai atractivă pentru cercetare și inovare. În același timp, este esențial ca dialogurile cu țări terțe pe teme de inovare să ia în considerare necesitatea de a promova condiții de concurență echitabile pentru actorii europeni prezenți pe teritoriul lor și de a consolida certitudinea juridică pentru investitori, în special cu privire la drepturile de proprietate intelectuală - acest lucru este deosebit de important în cadrul negocierilor viitoare ale acordurilor de investiții cu țări terțe precum China.

Noua strategie va fi implementată în principal prin intermediul „Orizont 2020”, precum și prin inițiative comune cu statele membre ale UE. Un element central este elaborarea unor foi de parcurs multianuale cu principalele țări terțe partenere pentru a se consolida și a se direcționa cooperarea internațională. Aceste foi de parcurs vor fi conectate la activitatea Forumului strategic pentru cooperare științifică și tehnologică internațională (SFIC) pentru a asigura coerența și complementaritatea acțiunilor întreprinse de UE și de statele membre. SFIC este implicat în prezent în trei inițiative specifice cu India, SUA și China, iar în octombrie 2012 s-a convenit lansarea unei inițiative cu privire la Brazilia.

Grupul de înalți funcționari (*Group of Senior Officials*, GSO)⁵⁰ a formulat recomandări pentru un cadru de cooperare internațională în privința infrastructurilor de cercetare la nivel mondial. Raportul a fost aprobat în mare măsură de miniștrii științei din grupul CARNEGIE⁵¹.

Aproape toate statele membre au luat unele măsuri pentru a atrage mai multe talente din străinătate⁵², dar este prea devreme pentru a evalua succesul acestor măsuri. În 2013, Comisia intenționează să prezinte o nouă propunere de directivă unică pentru a simplifica normele UE privind migrația pentru anumite grupuri, inclusiv cercetătorii, asigurându-se că sistemele și drepturile de admitere sunt uniforme și transparente pe întreg teritoriul UE.

4. CONCLUZII ȘI ETAPE URMĂTOARE

Situația economică din Europa rămâne fragilă. Perspectivele pe termen scurt sunt, în continuare, precare. Cu toate acestea, sunt vizibile unele tendințe pozitive, iar recente reforme aprofundate ar trebui să dea roade pe termen mediu și lung.

Răspunsul Europei la incertitudinea alimentată de criză trebuie să urmărească cu strictețe și să implementeze rapid strategia „Uniunea inovării” stabilită în 2010. Progrese importante au fost deja realizate în numeroase domenii. Rezultatele ar trebui să înceapă să se reflecte în economia reală. Uniunea inovării va contribui la crearea unui climat de încredere în Uniunea Europeană, atât pentru întreprinderi, cât și pentru cetățeni. Aceasta se va realiza prin investiții susținute în cercetare și inovare, prin noi reforme de mare anvergură menite să creeze un adevărat Spațiu European de Cercetare, prin stabilirea de condiții-cadru mai bune pentru întreprinderile inovatoare și prin ameliorarea corelării măsurilor axate pe cerere și pe ofertă.

⁵⁰ GSO este alcătuit din reprezentanții ai Braziliei, Canadei, Chinei, Comisiei Europene, Franței, Germaniei, Indiei, Italiei, Japoniei, Mexicului, Rusiei, Africii de Sud, Regatului Unit și ai SUA. Australia a obținut statut de țară observatoare începând cu noiembrie 2011.

⁵¹ Grupul Carnegie este alcătuit din miniștri/consilieri pe probleme științifice ai G8 + Comisia Europeană + cele 5 țări denumite „Outreach 5” (Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Rusia, Regatul Unit, SUA + Brazilia, China, India, Mexic, Africa de Sud).

⁵² Raportul privind cercetătorii pe 2012.

Cu toate acestea, Europa trebuie să facă mai multe eforturi pentru ca inițiativa „Uniunea inovării” să devină realitate. Ținând cont de criza în curs de desfășurare, de scăderea încrederii populației și de riscul unui decalaj în materie de inovare, UE și statele sale membre trebuie să își accelereze eforturile comune și să aprofundeze „Uniunea inovării”.

Provocarea imediată ține de măsura în care Uniunea inovării va favoriza apariția unor profiluri regionale în materie de inovare cu adevărat „specializate”, care să includă fragmentarea din ce în ce mai mare a lanțurilor de valori și creșterea caracterului eterogen al aporturilor de cunoștințe necesare. Singura modalitate viabilă de compensare și, eventual, de neutralizare a migrației talentelor și creierelor din regiunile defavorizate ale Europei către focarele europene de excelență în cercetare⁵³ este să se acorde o atenție sporită rolului politicii regionale de inovare.

Pentru a contribui la reflecția cu privire la noile surse de creștere, Comisia va pregăti, pe lângă continuarea punerii în aplicare a măsurilor convenite de Uniunea inovării, următoarele etape pentru aprofundarea strategiei „Uniunea inovării”. Acestea se bazează pe noile tendințe, pe avizul experților și pe punctele de vedere exprimate de părțile interesate și se vor axa pe:

- accelerarea schimbărilor structurale în sectoarele existente și diversificarea în noile sectoare care apar, precum și sprijinirea dezvoltării de întreprinderi inovatoare cu creștere importantă prin politicile UE și prin inițiative suplimentare coordonate;
- eliminarea decalajului în materie de inovare existent între regiunile europene prin specializarea inteligentă și prin crearea de sinergii între „Orizont 2020” și fondurile structurale;
- definirea de condiții cadru care să favorizeze inovarea aplicabile întreprinderilor inovatoare, inclusiv grupurilor de inovare;
- identificarea modalităților concrete de stimulare a inovării în sectorul public;
- dezvoltarea unei abordări politice coerente în favoarea unei inovări deschise și a transferului de cunoștințe;
- luarea în considerare a valorii proprietății intelectuale, facilitarea valorizării brevetelor și asigurarea unei protecții reale și eficiente a know-how-ului și a informațiilor comerciale confidențiale, pentru a facilita transferul de cunoștințe;
- asigurarea faptului că inovarea în materie de comerț cu amănuntul devine o măsură esențială a Planului european de acțiune în domeniul comerțului cu amănuntul, contribuind la facilitarea drumului parcurs de la idee până la intrarea pe piață pentru produsele și serviciile inovatoare, prin exploatarea potențialului sectorului comerțului cu amănuntul, care are o mare importanță economică (4,3 % din PIB-ul UE și 8,3 % din locurile de muncă din UE) și un contact direct cu consumatorii;
- combinarea noilor tehnologii și servicii cu inovarea în modele de afaceri.

Pentru a introduce o schimbare reală, Europa trebuie să își intensifice angajamentul de a oferi o creștere economică bazată pe inovare. Obiectivele strategiei „Uniunea inovării” ar

⁵³ Primul document de poziție al Comitetului pentru Spațiul european de cercetare și inovare (ERIAB): „Simularea de criză” din cadrul Uniunii inovării, noiembrie 2012.

trebui să impulsioneze viitoarea strategie de integrare europeană. Nicio țară nu poate crea singură o economie inovatoare pentru UE. Este timpul ca instituțiile europene, statele membre, regiunile și toate părțile interesate să conlucreze în acest sens.

ANEXĂ

Anexă: Progresele înregistrate în 2012 în ceea ce privește 34 de angajamente prevăzute în inițiativa emblematică „Uniunea inovării” COM (2010) 546 final

În verde = angajamente care sunt pe drumul cel bun, pentru care inițiativele sunt în curs de desfășurare și se înregistrează progrese;

În portocaliu = angajamente în cadrul cărora măsurile înregistrează întârzieri/sunt parțial implementate;

În roșu = angajamente pentru care nu au fost luate inițiative.

Mai multe informații cu privire la fiecare angajament sunt disponibile la:
<http://i3s.ec.europa.eu/home.html>

	Angajamentul Uniunii inovării	Termen limită	Progrese
1	Stabilirea unor strategii naționale pentru a forma un număr suficient de cercetători	2011	
2	Evaluarea fezabilității întocmirii unui clasament independent al universităților	2011	
	Crearea unor alianțe ale cunoașterii între întreprinderi și universități		
3	Propunerea unui cadru integrat pentru competențe informatice	2011	
4	Propunerea unui cadru pentru Spațiul European de Cercetare și a unor măsuri	2012	
5	Construirea de infrastructuri europene de cercetare prioritare	2015 – 60%	
6	Simplificarea programelor viitoare de cercetare și inovare ale UE și focalizarea lor asupra Uniunii inovării	2011	
7	Garantarea unei implicări mai puternice a IMM-urilor în viitoarele proiecte de cercetare și inovare ale UE		
8	Consolidarea bazei științifice pentru elaborarea de politici prin intermediul JRC; Înființarea unui Forum privind activitățile orientate spre viitor		
9	Stabilirea agendei strategice a EIT	Jumătatea anului 2011	
10	Crearea unor instrumente financiare la nivelul UE pentru a atrage finanțare privată	2014	
11	Garantarea funcționării transfrontaliere a fondurilor de capital de risc; impozite	2012	
12	Consolidarea legăturilor transfrontaliere între întreprinderile inovatoare și inovatori		
13	Revizuirea cadrului ajutoarelor de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare	2011	

14	Realizarea brevetului UE	2014	
15	Examinarea cadrului de reglementare în domeniile-cheie	Lansare în 2011	
16	Accelerarea și modernizarea procesului de standardizare	Începutul anului 2011	
17	Adoptarea unor bugete naționale consacrate exclusiv achizițiilor publice de produse și servicii inovatoare	Lansare în 2011	
	Instituirea unui mecanism de sprijin la nivel UE și facilitarea achizițiilor comune		
18	Prezentarea unui plan de acțiune privind ecoinovarea	Începutul anului 2011	
19	Instituirea unui Comitet director european în materie de proiectare	2011	
	Crearea unei Alianțe europene a industriilor creative		
20	Promovarea accesului liber; încurajarea dezvoltării unor servicii inteligente de informare cu privire la cercetare		
21	Facilitarea cercetării în colaborare și a transferului de cunoștințe		
22	Crearea unei piețe europene a cunoașterii pentru brevete și licențe	2011	
23	Asigurarea unei protecții împotriva utilizării drepturilor de proprietate intelectuală în scopuri anticoncurențiale		
24/	Îmbunătățirea utilizării fondurilor structurale pentru cercetare și inovare	Lansare în 2010	
25		Platformă pentru 2012	
26	Lansarea unui proiect-pilot în materie de inovare socială; promovarea inovării sociale în Fondul social european		
27	Sprijinirea unui program de cercetare privind sectorul public și inovarea socială	Lansare în 2011	
	Introducerea unui proiect de tablou de bord european al inovării în sectorul public		
28	Consultare cu partenerii sociali asupra interacțiunii dintre economia cunoașterii și muncii		
29	Prezentarea unor propuneri de parteneriate europene pentru inovare și lanțuri de proiect-pilot de parteneriat	2011	
30	Elaborarea unor politici integrate pentru a atrage talente mondiale	2012	
31	Propunerea unor priorități și a unor abordări comune UE/stările membre pentru cooperarea științifică cu țările terțe	2012	

32	Crearea unor infrastructuri mondiale de cercetare	2012	
33	Autoevaluarea sistemelor naționale de cercetare și inovare și identificarea provocărilor și a reformelor;		
34	Elaborarea unui indicator principal al inovării		
	Monitorizarea progreselor realizate utilizând tabloul de bord al Uniunii inovă		